

DEPARTAMENTUL PENTRU STUDII PARLAMENTARE ȘI POLITICI UE
DIRECȚIA STUDII ȘI DOCUMENTARE LEGISLATIVĂ

**MĂSURI CU PRIVIRE LA PREVENȚIA FENOMENULUI DE RADICALIZARE
ȘI EXTREMISMULUI VIOLENT LA NIVELUL UNIUNII EUROPENE**

NOIEMBRIE 2019

Documentare și sinteză: Sebastian Simion, consilier parlamentar

Sinteza documentară poate fi accesată direct pe Intranet la pagina Direcției studii și documentare legislativă.

* Lucrările elaborate în cadrul Direcției studii și documentare legislativă sunt cu caracter documentar și nu reprezintă punctul de vedere al Camerei Deputaților.

ABSTRACT

Politicile de prevenție a radicalizării și extremismului violent constituie o preocupare majoră la nivelul Uniunii Europene și a statelor membre. În prevenirea terorismului UE consideră că, acesta, nu poate și nu trebuie asociat doar unei regiuni, culturi sau religii. Politicile de prevenție a radicalizării trebuie să se adreseze mediilor în care riscurile sunt crescute: centre de detenție, categorii sociale marginale, propaganda pe online / social media. Educația și incluziunea socială sunt soluții eficiente în materie de prevenție. În consolidarea securității interne și externe a Uniunii Europene cooperarea și schimbul de informații și de bune-practici sunt esențiale.

Politicile de prevenție sunt importante având în vedere profilul cetățenilor europeni care au "migrat" spre zonele din Orientul Mijlociu pentru a se înrola ca militanți ai Statului Islamic din Irak și Levant. Termenul de homegrown jihadists¹ (jihadisti domestici), cu trimitere la o realitate specifică statelor vest-europene, privește persoanele care, din postura de militanți, au plecat din Vest în zonele de conflict - Siria, Libia etc - pentru a lupta în "jihad"² pentru Statul Islamic (sau pentru organizații cu scopuri similare) ori și-au propus a se constitui în amenințări teroriste pentru statele de adopție (cu sau fără parcurgerea unui "stadiu" în zonele de conflict din Orientul Mijlociu). Referințe semnificative la rolul acestor "luptători străini" putem găsi în contextul conflictului sovieto-afgan (1979-1989), când voluntarii arabi (dar nu numai) au luat parte la conflict împotriva sovieticilor, după încheierea acestuia aflându-se în alte zone de conflict care implicau lumea musulmană (Cecenia, Bosnia, Iraq etc.).

"Teroriștii domestici" (*homegrown terrorist*) și "luptătorii străini" (*foreign fighters*) reprezintă manifestări interconectate ale jihadismului contemporan - aversul și reversul aceleiași monede sau ale "jihadosferei". Expunerea și utilizarea propagandei se face, în special, pe social media și web, prin care s-au / se transmit diverse chemări, fatwas și proclamații - spre exemplu în 2016, în contextul reculului continuu suferit în evenimentele militare, decidenții SI au chemat "jihadisti de pretutindeni" să nu mai vină spre Siria ci, prin toate mijloacele posibile, să întreprindă atacuri în statele în care se află (reluând, practic, declarația la jihadul universal împotriva evreilor și creștinilor făcută de Osama bin Laden în 1998). Unii care au ales "migrația" în așa-numitul Califat au făcut-o pentru a trăi sub regimul strict al "Sharia", pentru a nu fi expuși "societăților păgâne" ale necredincioșilor vestici (motivațiile individuale sunt multiple). Alții au ales varianta atentatelor în statele europene. Revenind la profilul europenilor care au participat alături de ISIS la conflictele din Orientul Mijlociu și categoriile de vârstă³ ale celor dispuși în a deveni militanți activi ai jihadului (preponderent în Siria și Iraq), majoritatea (celor peste 5000 de occidentali) se situau în jurul vârstei de 20 de ani, însă au fost și mulți adolescenți, doar o parte reziduală fiind din categoria 30-40 de ani.

Conform Comunicării Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social și Comitetul Regiunilor (Bruxelles, 14.06.2016), adoptarea unor măsuri de prevenție este justificată de pericolul atentatelor teroriste executate de grupări islamiste

¹ Fenomenul "luptătorilor externi" (miile de participanți din alte state sub steagurile Daesh / ISIS / Qaidat - al Jihad (al Qaida) nu este limitat doar la jihadism, fiind astfel de luptători și în FSA (Forțele Siriene Libere - opoziția împotriva regimului Asad) sau în brigăzile kurde - care au purtat lupte cu Statul Islamic.

² Prin Jihadism se poate înțelege - în accepțiunea practică - o formă de mobilizare violentă în numele unor versiuni radicale ale ideologiei islamice, care apără ideea de jihad, ca obligație morală a musulmanilor, împotriva "blasfemiatorilor" occidentali și acelor state musulmane considerate ca apostaziate și regresând în idolatrie - "Jahiliya" / takfiri (apostaziați)

³ Este important de reținut că astfel de tineri nu sunt integrați doar ecuației "victime - manipulatori" - sunt interesați de propaganda jihadistă, își doresc imersiunea în universul comunicativ al acesteia, contribuie la a-i da forme noi de expresie. Jihadismul știe să fie atractiv, utilizează propaganda în cheia "digital natives", le folosește imaginația și-i integrează unui consum cultural specific. Agenții jihadului îl fac plauzibil și dezirabil

pe teritoriul Europei, în condițiile în care majoritatea celor care au produs astfel de evenimente în trecutul recent aveau cetățenie europeană. Comisia a considerat că **prevenția radicalizării trebuie să dețină un rol central în strategia de combatere a terorismului**, după cum s-a enunțat și în programul european în materie de securitate (**Programul european în materie de securitate, COM(2015) 185 du 28.4.2015**). Astfel de măsuri trebuie operaționalizate la nivel local, regional și național, în competența statelor membre al UE (actorii locali fiind cei mai în temă în a aplica prevenția și a construit strategii pe termen lung).

Uniunea Europeană trebuie să ajute statele membre atunci când acestea se confruntă cu dificultăți generate de amploarea fenomenului, facilitarea interconectivității (coordonând cooperarea, construirea rețelelor interne, finanțarea și schimbul de bune practici). Uniunea Europeană susține acțiunea statelor membre în acest domeniu de mai bine de un deceniu (în 2015 prevenția figura deja drept una dintre cele 4 axe ale strategiei UE de luptă împotriva terorismului (Strategia Uniunii Europene vizând lupta împotriva terorismului, 30.11.2005). În 2014 Comisia a adoptat o Comunicare specială care a definitivat prioritățile acțiunilor viitoare ("Prevenirea radicalizării (ca fenomen) determinant al terorismului și extremismului violent: acțiunea UE; COM(2013) 941 15.1.2014; Programul european din 2015 a înscris prevenția radicalizării violente într-un context strategic mai larg). Au urmat apelul Consiliului european din 12 februarie 2015 și cel al Parlamentului European, apelul Consiliului pentru afaceri externe (20 noiembrie 2015 și 24 martie 2016, al Consiliului JAI - ca urmare Comisia va propune noi acțiuni concrete în comunicarea sa din 20 aprilie 2016 în vederea consolidării politicilor naționale în domeniu, eficacitatea politicilor naționale ale statelor membre în materie de luptă împotriva radicalizării: ameliorarea structurilor de coordonare la nivel UE, utilizarea rețelelor de la nivelul Uniunii, o mai bună utilizare a fondurilor și operaționalizarea proiectelor la scară europeană⁴.

Comisia a subliniat complexitatea fenomenului radicalizării, care necesită cunoaștere aprofundată și un răspuns pluridimensional. Fenomenul terorist nu este unul inedit pentru Uniunea Europeană (mai ales terorismul activând în baza unor ideologii extremiste) însă terorismul "jihadist" și "radicalizarea" pendinte au venit cu elemente de noutate, comparativ cu activitățile teroriste anterioare (preponderent "seculare" - naționaliste, extremist-politice etc.). Factori favorizanți: sentimentul alienării personale sau alienării culturale, percepția

⁴ Reuniunea informală a șefilor de stat și de guvern Bruxelles 12 februarie 2015 - Declarația membrilor Consiliului European la <http://www.consilium.europa.eu/fr/press/press-releases/2015/02/150212-european-council-statement-fight-against-terrorism/>
Rezoluția Parlamentului European din 25 noiembrie 2015 cu privire la radicalizare și recrutarea cetățenilor europeni de către organizații teroriste
[2015/2063(INI)], <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+COMPARL+PE551.967+01+DOC+PDF+V0//FR&language=FR>; Rezoluția Parlamentului European din 19 ianuarie 2016 cu privire la rolul dialogului intercultural, diversității culturale și educației în promovarea valorilor fundamentale ale Uniunii <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P8-TA-2016-0005+0+DOC+PDF+V0//FR>; Concluziile Consiliului asupra luptei împotriva terorismului din 9 februarie 2015 <http://www.consilium.europa.eu/fr/press/press-releases/2015/02/150209-council-conclusions-counter-terrorism/>; concluziile Consiliului UE și a statelor membre, reunite în consiliu, cu privire la lupta împotriva terorismului, 20 noiembrie 2015 <http://www.consilium.europa.eu/fr/press/press-releases/2015/11/20-jhaconclusions-counter-terrorism/>. Declarația comună a miniștrilor europeni ai justiției și afacerilor interne și ai reprezentanților instituțiilor UE cu privire la atentatele teroriste din 22 martie 2016 de la Bruxelles <http://www.consilium.europa.eu/fr/press/press-releases/2016/03/24-statement-on-terrorist-attacks-in-brussels-on22-march/>

sentimentului in justiției / marginalizării sociale, xenofobia / discriminarea, posibilități educative limitate, criminalitatea, factorii politici, dimensiunea ideologico-religioasă, de structurarea relațiilor de familie, traume personale sau alte probleme psihologice individuale. Astfel de factori (vulnerabilități) sunt exploatabili de către recrutori, manipularea fiind facilitată de izolarea socială și integrarea potențialului "încorporat" în rețelele virtuale ale organizațiilor teroriste. Jihadismul contemporan a îmbrăcat forma a ceea ce Olliver Roy numea "*generational revolt*"⁵, cauzele radicalizării tinerilor fiind diverse. Apelul ideologic a fost direcționat către persoanele în proces de constituire / formare a propriei identități (roluri, scopuri, status social etc.) - fiind preferate categoriile de vârstă la care preferințele și interesele sunt extrem de maleabile, flexibile și nestatornice (cu expunere mare la riscurile manipulării). Tentația aventurii și dorința experiențelor extreme⁶, fragilitățile specifice vârstei, au fost exploatate de recrutorii ISIL eficient prin rețelele sociale și prin producția de materiale (scrise și video) "de captivare".

Conform Comunicării UE amintite⁷ cercetarea și colectarea datelor au furnizat rezultate comparative semnificative pentru realizarea unor planuri de acțiune dedicate procesului radicalizare/deradicalizare, multe astfel de proiecte fiind integrate în cel de-al 7-lea program cadru de cercetare și dezvoltare tehnologică⁸. Radicalizarea și incluziunea au fost introduse ca teme de cercetare în programul Horizon 2020, pentru a genera elemente de noutate, care să ajute statele membre să-și optimizeze abordările strategice existente și să pună în practică politici și practici noi. Un centru de excelență dedicat studiului radicalizării s-a constituit *de facto* într-o platformă dedicată schimbului de experiență în ceea ce privește practicile și inițiativele în materie de luptă împotriva extremismului și radicalizării (cu un buget de 25 milioane euro / 4 ani)⁹.

Acțiunile concrete vizate (în sprijinul statelor membre):

- Sprijin pentru cercetare, construirea evidențelor, monitorizare și networking
- Propagandă contra-teroristă (implicate Comisia, Europol, statele membre, societatea civilă - construirea unei platforme de referință: Joint Referral Platform)
- Programe pentru combaterea radicalizării în sistemele penitenciare
- Promovarea educației inclusive și a valorilor europene
- Dimensiunea securitară a radicalizării (din perspectiva SIS - Schengen Information System)

⁵ Olliver Roy, **Who are the new jihadis? Biographies of 'homegrown' European terrorists show they are violent nihilists who adopt Islam, rather than religious fundamentalists who turn to violence**, The Guardian, 13.04.2017

⁶ "iubim moartea așa cum voi iubiți viața", slogan atribuit lui Osama bin Laden, a devenit un scop al angajamentului ultim pentru teroriști precum M. Merah (ucigașul uni rabin și a 3 copii la Toulouse, în 2012) ori Khaled Kelkal, liderul operațiunii teroriste de la Bataclan din 2015.

⁷ <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2016/FR/1-2016-379-FR-F1-1.PDF>

⁸ Astfel de proiecte au fost "Religious Diversity and Secular Models in Europe - Innovative approaches to Law and Policy"; «Finding a place for Islam in Europe»; «Combating inequalities through innovative social practices of, and for, young people in cities across Europe»

⁹ <https://www.radareurope.nl/themes/ran-coe/>

- Dimensiunea Internațională (focalizarea pe instrumentele de finanțare externă în combaterea procesului de radicalizare / extremism violent - dialogul intercultural cu un target de 200000 de tineri cuprinși în Programul Erasmus + Virtual Exchanges).

Diverse programe/proiecte au fost sprijinite prin:

- **ISF (Internal Security Fund)** pentru statele participante - ISF-Police avea dedicat, pentru 2014-2020, un buget de 314 milioane euro pentru programele naționale vizând radicalizarea)
- **Comisia** poate suplimenta pe orizontală "ISF - Police for Union Actions", prin programele anuale de activități
- **Erasmus+, EU training & Education programme** (promovarea valorilor fundamentale conform Declarației Paris 2015, deschiderea unui fond de 400 milioane euro cu 13 milioane euro adițional pentru programe de tip *grassroot*)
- Prin Fondurile Structurale și de Investiții (în perioada 2014-2020 25,6 miliarde euro au mers în programele de incluziune socială și pentru grupurile dezavantajate)

Radicalization Awareness Network Centre of Excellence / RAN - lansat în 2015, conexează un număr de peste 2.400 de persoane, practicieni *front-line*, între care: psihologi, educatori, lucrători sociali, think-tank-uri, ONG-uri, lideri ai comunităților, poliții comunitare, ofițeri de probațiune și lucrători în penitenciare, reprezentanți ai autorităților locale, acționând ca un Hub pentru schimbul de informații și de practici în domeniu. Obiective urmărite: facilitarea schimbului de experiență și cooperarea între factorii de decizie; furnizarea de instrumente practice, sugestii de politici publice și servicii de suport pentru statele membre; consolidarea, diseminarea și împărtășirea experiențelor, cele mai bune practici și target-uri de cercetare în politicile de prevenție a radicalizării

Grupurile de lucru incluse în RAN:

- The Communication and Narratives Working Group (RAN C&N)
- The Education Working Group (RAN EDU)
- The Youth, Families and Communities Working Group (RAN Y,F&C)
- The Health and Social Care working group (RAN H&SC)
- The Local Authorities Working Group (RAN LOCAL)
- The Prison and Probation Working Group (RAN P&P)
- The Police and law enforcement working group (RAN POL)
- The EXIT working group (RAN EXIT)
- The Remembrance of Victims of Terrorism Working Group (RAN VVT)

Un alt instrument finanțat de Uniunea Europeană este reprezentat de **Rețeaua de Comunicații Strategice - Strategic Communications Advisory Team/Strategic Communications Network**. SCAT este implicată în schimbul de bune practici în aria comunicațiilor strategice, inclusiv în domeniul crimelor de terorism și violențe extreme (suportul paractic și consilierea sunt deschise statelor membre, societății civile și instituțiilor europene).

Educația și prevenirea radicalizării violente

- Educația este privită ca un factor-cheie în promovarea incluziunii sociale și transmiterea valorilor Uniunii Europene, îmbunătățind și cultivând înțelegerea și gândirea critică, echipând tinerii cu abilitățile necesare pentru a face alegeri informate. În spiritul **Declarației de la Paris** (17 martie 2015, adoptată de miniștrii educației din UE) Comisia a mobilizat instrumente și politici pentru a ajuta școlile și instituțiile de educație superioară în diseminarea valorilor libertății, toleranței și non-discriminării, propunând Consiliului o recomandare pentru elaborarea unui cadru privind politicile de incluziune și cultivare a valorilor fundamentale prin educație (platforma *eTwinning* însuma mai bine de 300 000 de profesori, fiind cea mai mare rețea profesională de acest tip, unul dintre obiectivele ulterioare fiind extinderea spre țările din vecinătatea Uniunii, ca modalitate de a îmbunătăți dialogul intercultural dintre profesori și elevi).
- În același spirit Comisia a încurajat stabilirea unei rețele dedicate promovării modelor locale - antreprenori, artiști, figuri publice din sport și divertisment în dialog cu școlile, cluburi sportive și de tineri, ca și cu sistemele penitenciare.
- Comisia încurajează universitățile și instituțiile de educație superioară să premieze voluntariatul în domeniul angajării civice (sistem de credite suplimentare pentru astfel de activități).
- Comisia s-a asociat Facebook, Twitter, YouTube și Microsoft pentru stabilirea unui cod de conduită în lupta împotriva difuzării on-line a discursurilor incitând la ură (Consiliul extraordinar JAI din 24 martie 2016 privind eficacitatea combaterii conținuturilor ilegale)¹⁰.

¹⁰ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-1937_fr.htm

La nivelul statelor europene, în Franța (statul european cel mai afectate de atentatele teroriste: 2 atentate Qaidat-al Islami / Al Qaida și 12 atentate ale ISIS, cu sute de victime) există un comitet interministerial dedicat prevenției delincvenței și fenomenului radicalizării, proiectat în sens larg (cu accent pe educația școlară, preșcolară, al cercetării și învățământului superior, în domeniul sportului și al cooperării internaționale). La punctele 50 și 51 ale Planului Național¹¹ (care cuprinde 60 de măsuri privind prevenția acestui fenomen) se face referire la dezvoltarea schimburilor cu partenerii externi - în principal europeni - în vederea unei interconectivități a planurilor naționale de prevenție și pentru eficiența măsurilor de dezangajare în zonele problematice (e.g. Oceanul Indian, Tunisia etc). Acest comitet interministerial (SG-CIPDR) se află în coordonarea Secretariatului General al Guvernului și cooperează cu structurile dedicate combaterii terorismului din alte state (în mod special cu ministerul de Interne al Germaniei) și cu alet instituții (*High-Level Commission Expert Group on Radicalisation, EU Internet Forum, European Strategic Communications Network, Radicalisation Awareness Network- RAN* etc). Comitetul poate solicita ministerului pentru Afaceri Străine analizele făcute de ambasadele din statele în care există îngrijorări / preocupări cu privire la fenomenul terorist, dar poate solicita sinteze pe acest subiect și altor autorități ale statului francez. Rețeaua diplomatică a fost integrată, în modelul francez, în dezvoltarea capacității de analiză, partajarea informațiilor și schimbului de bune practici în vederea unei acțiuni concertate a comunității internaționale în materie de combatere a radicalizării violente și propagandei teroriste.

Și celelalte state europene vestice se confruntă cu fenomene oarecum similare cu cele din Franța în privința radicalizării, impunându-se evaluări independente ale fenomenului radicalizării ca și reexaminarea politicilor puse în practică de guverne, având ca scop diminuarea riscurilor. Bunele practici în domeniu pot influența în sens pozitiv planurile de acțiune ale celorlalte state europene, unele dintre acestea fiind deja la nivelul stadiilor de evaluare ale eficienței măsurilor aplicate. Olanda, spre exemplu, a publicat în 2017 o evaluare a "luptei împotriva jihadismului, lansată în august 2014 (raportul intitulat "Evaluarea programului comprehensiv de acțiune în vederea combaterii jihadismului", Germania în februarie 2018 (sintetizând evaluarea celor patru dispozitive financiare dedicate chestiunii, raportul fiind realizat pentru ministerul federal de Interne, pentru perioada 2016-2017 - raportul, intitulat "Evaluarea centrului de Consultanță privind Radicalizarea" a fost redactat de Oficiul Federal pentru Migrație și Refugiați BAMF).

La punctul 51 Planul francez amintit propune crearea unui centru european de resurse privind prevenția și radicalizarea pornind de la resursele existente, propunere pe care a făcut-o și Germania după atentatul de la Berlin, din decembrie 2016, bazat pe 3 piloni: practicienii (echivalentul actualului Radicalisation Awareness Network), decidenți și

¹¹ Prévenir Pour Protéger » Plan national de prévention de la radicalisation, 23.02.2018 la adresa <https://www.gouvernement.fr/sites/default/files/contenu/piece-jointe/2018/02/2018-02-23-cipdr-radicalisation.pdf>

cercetători. Propunerea a fost realizată în parteneriat franco-german, printr-o scrisoare comună a miniștrilor de interne din cele două state europene. În februarie 2017, cele două țări au pus în circulație un document de tip "non-paper" solicitând ca mijloacele și instanțele de prevenție a radicalizării în dependență de Comisia Europeană să fie mult mai eficiente articulate (practic, era o solicitare de reformare a coordonării instrumentelor europene care a premers raportului special N° 13/2018 al Curții Europene de Auditori (intitulat "Lupta împotriva radicalismului care generează terorism: răspunsul Ccmisiei la nevoile statelor membre și lacunele coordonării și evaluării" / 29 mai 2018). La secțiunea "Prevenție și radicalizare" direcția DG-Home (Directoratul general Migrație și Afaceri Interne) a răspuns doleanțelor franco-germane prin numirea unui grup de experți de nivel înalt (High-Level Commission Expert Group - Radicalisation / HLCEG-R) dedicat chestiunilor radicalizării / înființat prin decizia din iulie 2018) care a lucrat în perioada septembrie 2017 - mai 2018. Practic acesta a activat ca un grup dedicat regândirii coordonării rețelelor privind prevenția și conceptualizării cu privire la crearea unui centru de resurse la nivel european.

HILCEG-R a oferit consultanță cu privire la:

- ameliorarea cooperării și colaborării între diferitele structuri din statele membre
- urmărirea modului în care se dezvoltă politicile de prevenție la nivelul Uniunii Europene și în mod special elaborarea unui set de principii și recomandări pentru punerea în practică a celor mai eficiente măsuri de combatere și prevenție la nivel UE și niveluri naționale
- creionarea unui mecanism de cooperare mult mai structurat la nivelul Uniunii.

La ultima reuniune HLCEG-R (în data de 18 mai 2018) a fost validat centrul european de resurse dedicat prevenției radicalizării, dependent de DG-Home - care a și publicat un raport cu privire la subiect, în data de 13 iunie 2018 « Final Report of the High-Level Expert Group on Radicalisation », structurat în două părți. Prima dintre acestea recenzează un număr de recomandări în următoarele domenii: radicalizarea în sistemele de detenție, lupta împotriva propagandei online, lupta împotriva ideologiilor radicalizante și polarizării societății, cooperarea actorilor din domeniul prevenției la nivel local; măsuri cu termene în educație și reinserție socială, monitorizarea minorilor care revind din zonele de conflict sau a celor crescuți în medii radicalizate. A doua secțiune a raportului descrie structurile concepute pentru consolidarea dispozitivului: înființarea unui grup de "pilotaj" (Steering Board) și a unei instanțe de coordonare (Task Force) care susțin și coordonează acțiunile Comisiei în materie de prevenție a radicalizării. Primul propune priorități strategice (orientări și acțiuni) Comisiei. În acest fel s-a considerat că, Comisia va răspunde în măsură mai exactă nevoilor în materie de prevenție ale statelor membre. Recomandările pot fi adresate inclusiv în ceea ce privește prioritizarea fondurilor dedicate securității interne (FSI) dar și în domeniul altor instrumente europene (Erasmus+, fonduri regionale etc). Acest grup de "pilotaj" este compus din doi reprezentanți (experți de înaltă pregătire) proveniți din fiecare

dintre statele membre, care se reunesc cel puțin odată pe an. În calitate de observatori (fără drept de vot) pot participa la: SEAF (Serviciul de Acțiune Externă) și pe lângă coordonatorul UE pentru lupta împotriva terorismului. Secretariatul (Task Force) este compus din personal provenind de la Comisie și din experți naționali detașați de statele membre; rolul acestuia este unul triplu: asigurarea sarcinilor specifice pentru Steering Board, coordonarea activității de "cunoaștere și resurse" (Knowledge Hub) și preluarea schimburilor de materiale / documente cu Comisia europeană pe ansamblul chestiunilor relativ la radicalizare (transmiterea spre statele membre și statele-terți).

Concluzii

Conform Comisiei radicalizarea este o problemă în evoluție, din ce în ce mai complexă, care impune reacții dinamice și de amploare, soluții imediate (în materie de securitate) și soluții pe termen mediu și lung. Statele membre trebuie să privească cu atenție factorii declanșatori și să coopereze la realizarea programului european în materie de securitate, prioritatea absolută fiind evitarea radicalizării la membrii categoriilor aflate în zona de risc (social) și includerea în programe corespunzătoare a persoanelor deja radicalizate precum și stoparea posibilităților de vehiculare a propagandei teroriste. Uniunea Europeană și-a exprimat constant determinarea de a juca un rol important în materie de prevenție, prin mobilizarea celor mai bune instrumente de acțiune, prin utilizarea capacității sale de coordonare și a instrumentelor financiare, prin susținerea acțiunilor la palierul statelor membre și furnizarea de sprijin în limitele sale de competență. În egală măsură, Comisia a recomandat tuturor statelor europene și instituțiilor să coopereze permanent la efortul de combatere a radicalismului violent și a terorismului.

Surse:

Surse deschise - documente, comunicări, rapoarte, comunicări, rezoluții emise la nivelul Uniunii Europene (Comisie, Parlament, DG-Home)

Programul francez de măsuri "Prévenir Pour Protéger » Plan national de prévention de la radicalisation, 23.02.2018

Surse bibliografice: articole dedicate (Olliver Roy, **Who are the new jihadis? Biographies of 'homegrown' European terrorists show they are violent nihilists who adopt Islam, rather than religious fundamentalists who turn to violence**, The Guardian, 13.04.2017

John L. Esposito, UNHOLY WAR Terror in the Name of Islam, 2002

Routledge Handbook of Religion and Politics, Routledge 2009